

Streekplan Fryslân 2006

Advies over de reikwijdte van de strategische milieubeoordeling

29 maart 2005 / rapportnummer 1503-43

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

uw kenmerk
587206

uw brief
3 februari 2005

ons kenmerk
1503-44/Ra/wt

onderwerp
Advies over de reikwijdte van de
strategische milieubeoordeling Streek-
plan Fryslân 2006

Doorkiesnummer
(030) 234 76 66

Utrecht,
29 maart 2005

Geacht College,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies uit te brengen over de reikwijdte en het detailniveau van de strategische milieubeoordeling Streekplan Fryslân 2006.

Overeenkomstig uw verzoek bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag nadere informatie over het vervolg van dit project krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. H.G. Ouwerkerk
Voorzitter van de werkgroep
Strategische Milieubeoordeling Streekplan
Fryslân 2006

Advies over de reikwijdte en het detailniveau van de strategische milieubeoordeling Streekplan Fryslân 2006

Advies op grond van artikel 6 van de Europese richtlijn voor de beoordeling van de milieugevolgen van bepaalde plannen en programma's,

uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten van Friesland door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

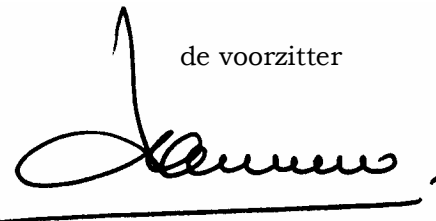
de werkgroep Strategische Milieubeoordeling Streekplan Fryslân 2006,

de secretaris

drs. B.C. Rademaker

de voorzitter

drs. H.G. Ouwerkerk

Utrecht, 29 maart 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. REIKWIJDTE VAN DE SMB EN SELECTIE VAN ONDERWERPEN	2
3.1 Algemeen	2
3.2 Onderwerpen, alternatieven en detailniveau.....	3
3.2.1 Toetsing aan de Vogel- en Habitatrichtlijn.....	3
3.2.2 Kaderstellende plannen gerelateerd aan onderwerpen op de C- of D-lijst van het Besluit MER of in provinciale milieuverordening.....	4
3.2.3 Overige onderwerpen.....	6
3.3 Samenhang tussen verschillende activiteiten in een regio.....	7
4. TOETSINGSKADER, MILIEUGEVOLGEN EN ALTERNATIEVENVERGELIJKING	8
4.1 Toetsingskader	8
4.2 Milieugevolgen	10
4.3 Alternatievenvergelijking.....	10
5. OVERIGE ADVIEZEN VOOR HET SMB-RAPPORT	11

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 februari 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Projectgegevens
3. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet en het Structuurschema Groene Ruimte

1. INLEIDING

De provincie Fryslân bereidt momenteel het nieuwe streekplan voor Fryslân 2006 voor. Op dit streekplan is de Europese Richtlijn Strategische milieubeoordeling (SMB)¹ van toepassing, omdat er sprake is van planonderdelen die:

- kaderstellend zijn voor komende projecten;
- significante gevolgen kunnen hebben voor Vogel- en Habitatrictlijn-gebieden.

De SMB zal uitgevoerd worden in de vorm van een op te stellen milieueffectrapport dat geïntegreerd wordt met het nieuwe streekplan. Het milieueffectrapport wordt verder in dit advies 'SMB-rapport' genoemd.

Bij brief van 3 februari 2005² is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen SMB-rapport. Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³, verder aangeduid als 'de Commissie'.

De Commissie heeft kennis genomen van de notitie Reikwijdte en Detailniveau ten behoeve van de strategische milieubeoordeling Streekplan Fryslân 2005-2015 (februari 2005). Hierin doet de provincie Fryslân voorstellen voor de planonderdelen, mogelijke milieueffecten en redelijkerwijs in het uiteindelijke SMB-rapport uit te werken alternatieven. Medio april 2005 zal deze notitie, gelijktijdig met het voorontwerp-streekplan vastgesteld worden door Gedeputeerde Staten van Fryslân.

Dit advies van de Commissie bestaat uit een reactie op de notitie Reikwijdte en Detailniveau. De Commissie heeft inzage gehad in de kadernota Streekplan Fryslân 2005-2015 en een concept van het Voorontwerp Streekplan 2006 en deze informatie eveneens bij haar advies betrokken. Op 8 maart 2005 heeft een overleg tussen de provincie Fryslân en de Commissie plaats gevonden waarin de provincie op een aantal punten een mondelinge toelichting op de plannen heeft gegeven.

---

¹ Het gaat om de Europese Richtlijn 2001/42/EG, die per 21 juli 2004 van kracht is. De Nederlandse implementatie zal waarschijnlijk in 2005 plaatsvinden. Tot die tijd is de Europese regelgeving bepalend.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2 voor de samenstelling van de werkgroep en overige projectgegevens.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie is van mening dat in het SMB-rapport voor het Streekplan Fryslân in ieder geval de volgende punten van belang zijn.

- De effectbeschrijving van de streekplanalternatieven moet plaatsvinden aan de hand van een toetsingskader met concrete milieucriteria, dat in de toekomst eveneens gebruikt kan worden voor de toetsing van later uit te werken concrete projecten. Geef aan om welke concrete projecten het gaat en maak het toetsingskader goed inzichtelijk aan de hand van milieubaardenkaarten waarin de belangrijkste harde milieucriteria opgenomen zijn.
- Het streekplan dient in het SMB-rapport getoetst te worden aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. Geef aan of er sprake is van significante effecten en voer waar relevant een passende beoordeling uit.
- Ten aanzien van de alternatievenuitwerking voor de meer concrete planonderdelen, is het van belang dat de alternatieven vergelijkbaar zijn, en de detaillering van de effectbeschrijving is afgestemd op het detailniveau van de betreffende beleidsbeslissing.
- Naast de alternatieven voor de verschillende planonderdelen zal voor de regio's Leeuwarden en A7-zone een geïntegreerd beeld geschetst moeten worden van elkaar beïnvloedende beleidslijnen, plannen en projecten voor infrastructuur, wonen en werken. Indien voor bepaalde planonderdelen verwezen wordt naar andere strategische milieubeoordelingen of milieueffectrapporten, is het met het oog op de leesbaarheid en overzichtelijkheid aan te bevelen om de conclusies en een korte onderbouwing hiervan in het SMB-rapport voor het streekplan op te nemen.
- Neem een publieksvriendelijke samenvatting op en gebruik goed leesbaar, actueel kaartmateriaal om voorliggende keuzemogelijkheden en de milieueffecten hiervan simpel en helder over te brengen.

3. REIKWIJDTE VAN DE SMB EN SELECTIE VAN ONDERWERPEN

3.1 Algemeen

De reikwijdte en het detailniveau van de informatie in het SMB-rapport moeten aansluiten op de reikwijdte en het detailniveau van het streekplan waar het voor is opgesteld.

Bestuurlijke hoofdlijnen

De Commissie constateert op basis van de provinciale notitie Reikwijdte en Detailniveau (februari 2005) en de overige achtergrondinformatie, dat in het streekplan met name bestuurlijke hoofdlijnen vastgelegd zullen worden voor bijvoorbeeld recreatieve ontwikkelingen, wonen, werken, glastuinbouw, water, etc. Deze bestuurlijke hoofdlijnen zijn vaak een provinciale vertaling van het vastgestelde rijksbeleid en moeten als beleidskader dienen voor toekomstige concrete projecten in het plangebied. Deze hoofdlijnen kunnen als uitgangspunt voor de SMB gezien worden en hoeven niet nader beoordeeld te worden.

Wel verdient het aanbeveling om de milieuambities die ten grondslag liggen aan de bestuurlijke hoofdlijnen expliciet te vermelden.

Zoekzones en concrete locaties

Alleen voor een beperkt aantal onderdelen zullen in het Streekplan zoekzones of concrete locaties en plannen vastgelegd worden. Het gaat hier bijvoorbeeld om locaties voor wonen, werken en dijkversterking waarvoor in het streekplan zoekzones of meer concrete locaties of voorkeursoplossingen aangegeven zullen worden. Geef in het SMB-rapport helder aan om welke planonderdelen het hier gaat. De milieugevolgen voor de verschillende alternatieven voor de zoekgebieden en concrete locaties en de alternatievenafweging zullen in het SMB-rapport aan de orde moeten komen.

Selectie van onderwerpen

De Commissie is van mening dat in de notitie Reikwijdte al een goede aanzet wordt gedaan voor de selectie van uit te werken onderwerpen en alternatieven voor het SMB-rapport. In §3.2 geeft zij enkele aanvullende adviezen ten aanzien van de te beschrijven onderwerpen, de breedte van de alternatievenuitwerking en het detailniveau. Daarnaast is de Commissie van mening dat in de SMB meer aandacht besteed moet worden aan een goede integrale afweging van functies en belangen. Dit onderwerp komt in § 3.3 nader aan de orde.

3.2 Onderwerpen, alternatieven en detailniveau

3.2.1 Toetsing aan de Vogel- en Habitatrictlijn

De notitie Reikwijdte geeft aan dat de milieueffecten van recreatie, landbouw en stedelijke uitbreidingen op Vogel- en Habitatrictlijngebieden getoetst zullen worden. In aanvulling hierop is de Commissie van mening dat ook de effecten van eventuele zandwinning, zoutwinning en baggerspecieberging (zie ook §3.2.3) aan de orde moeten komen.

Waar nodig zal een *passende beoordeling* uitgevoerd moeten worden⁴. Het is raadzaam om in het SMB-rapport zo mogelijk een alternatief uit te werken waarvoor significante effecten op richtlijngebieden uitgesloten kunnen worden.

Het is belangrijk bij de passende beoordeling de cumulatie van effecten van alle relevante verstoringsbronnen te betrekken (onafhankelijk van het feit of het streekplan al dan niet kaderstellend is voor deze activiteiten) en de beoordeling niet te beperken tot een kleine selectie van de versturende activiteiten. Hierbij moeten in ieder geval ook de aanzienlijke infrastructurele ontwikkelingen in beschouwing genomen worden die in aparte project-MER'en of in de SMB voor het provinciaal verkeers- en vervoersplan (PVVP) aan de orde zullen komen. Ook moet rekening gehouden worden met aantasting door middel van zogenaamde externe werking. Voor deze geïntegreerde beschrijving kan geput worden uit bestaande documenten, MER'en en SMB-rapporten. Een belangrijk basisdocument vormt de recent in opdracht van de provincie uitgevoerde inventarisatie van Vogel- en Habitatrictlijngebieden en verspreidingsgegevens. Tenslotte is het van belang om bij de alternatievenafweging aan te geven wat er in het streekplan gedaan wordt om Vogel- en Habitatrictlijngebieden zoveel mogelijk te ontzien.

---

⁴ Zie bijlage 3 voor een nadere uiteenzetting van de toetsing aan het natuurbeleid.

3.2.2

Kaderstellende plannen gerelateerd aan onderwerpen op de C- of D-lijst van het Besluit MER of in provinciale milieuverordening

Recreatieve ontwikkelingen

Voor recreatieve ontwikkelingen wordt genoemd dat er wel een aantal recreatiekernen benoemd zullen worden, maar dat de locaties van nieuwe recreatieve functies niet in het streekplan worden vastgelegd. De Commissie onderschrijft dat bij de beoordeling van concrete locaties te zijner tijd een afzonderlijke SMB of milieueffectrapportage moet worden uitgevoerd. Nietemin is het wel van belang om in het SMB-rapport aan te geven op grond van welke milieu- en andere argumenten recreatiekernen benoemd worden. Het aanwijzen van deze kernen biedt immers tot op zekere hoogte al een kader voor verdere ontwikkelingen. Het SMB-rapport moet aannemelijk maken dat de betreffende recreatiekernen ingepast kunnen worden in de ecologische hoofdstructuur en Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Als dit niet het geval is, moeten mogelijk andere plaatsen aan de orde komen waar nog wel ruimte is voor recreatieve ontwikkelingen.

Ook zal het streekplan de specifieke mogelijkheid bieden voor de vestiging van een grootschalige dagattractie zonder dat hier concrete locaties of zoekgebieden voor worden aangegeven. De notitie stelt dat het gaat om een kaderstellende uitspraak die in de SMB aan de orde zal komen. De Commissie merkt op dat de milieubeoordeling van een onbekende dagattractie op een onbekende plaats weinig zinvol is⁵.

Grootschalige functiewijzigingen (landinrichting)

In de notitie Reikwijdte wordt aangegeven dat het SMB-rapport in zal gaan op kaderstellende uitspraken over uitbreiding van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en eventuele wateropvang. De Commissie heeft geen nadere aanbevelingen op dit punt.

Infrastructuur

Dit streekplan zal volgens de notitie Reikwijdte niet kaderstellend worden voor de infrastructurele projecten. Vaarwegen en wegen komen in het nieuwe PVVP en de hiervoor uit te voeren SMB of reeds opgestelde of nog op te stellen project-MER'en aan de orde. De Commissie adviseert om de SMB voor het PVVP en het streekplan op elkaar af te stemmen (zie ook §4.3), om tot een goede integrale afweging te komen van infrastructuur, wonen en werken. In het SMB-rapport voor het streekplan kunnen de meest waarschijnlijke keuzes uit het PVVP als basis worden opgenomen. De effecten van het eventueel niet doorgaan van de Zuiderzeelijn dienen ook aan de orde te komen.

Glastuinbouw

Voor glastuinbouw in NW-Fryslân wordt momenteel een afzonderlijke partiële streekplanherziening voorbereid. Ten behoeve van dit besluit wordt momenteel een MER opgesteld. Afhankelijk van de voortgang van deze procedure en de besluitvorming hierover, zal een zoeklocatie gereserveerd worden dan wel een concrete locatie opgenomen worden in het Streekplan. Het is zinvol om de uitkomsten van de locatieafweging uit het MER glastuinbouw Noordwest-Fryslân te verwerken in het SMB-rapport voor het streekplan door de hoofd-

---

⁵ Indien er toch behoefte is aan een onderbouwing van de algemene voorwaarden (ligging nabij een stedelijk centrum) die aan de vestigingsmogelijkheid wordt gesteld, dan kan in het SMB-rapport desnoods in algemene zin een locatieafhankelijke vergelijking worden gepresenteerd. Geef in deze vergelijking een indicatie van de effecten van een grootschalige dagattractie op enerzijds een locatie met optimale ontsluiting met auto en openbaar vervoer, gelegen in of nabij een stedelijk centrum en anderzijds van een locatie waarbij dit niet het geval is.

conclusies over te nemen. Ook in geval van reservering van een globale zoeklocatie zullen de milieuarargumenten voor deze locatie in het SMB-rapport aan de orde moeten komen.

Water

De deelstroomgebiedsvisie Fryslân 2050 is verwerkt in het Waterhuishoudingsplan en zal dan ook in het SMB-rapport en het nieuwe streekplan terug te vinden moeten zijn. In de deelstroomgebiedsvisie zijn keuzes gemaakt tussen het vasthouden, bergen en afvoeren van water. Deze keuzes en de milieuarargumenten hiervoor kunnen waar relevant in het SMB-rapport voor het streekplan samengevat worden.

Er wordt gesproken over een nieuw boezemgemaal bij Harlingen en een globale ruimtelijke reservering voor een mogelijk nieuw boezemgemaal in Noordoost-Fryslân, zonder dat hier locaties voor aangewezen worden. De Nota Ruimte geeft aan dat toekomstige reserveringen binnen de vrijwaringszone van de waterkeringen in het huidige streekplan moeten worden opgenomen. Voor de reservering van de ruimte voor het boezemgemaal bij Harlingen dient het SMB-rapport de milieuafweging van de mogelijke alternatieven te leveren. Het boezemgemaal in Noordoost-Fryslân is op lange termijn voorzien en betreft slechts een zeer globale reservering. Voor deze reservering kunnen het SMB-rapport en het Streekplan alleen het toetsingskader leveren waaraan de concrete locatie te zijner tijd getoetst zal worden.

In het streekplan wordt voorzien in een uitbreiding van de Friese boezem met 700 ha en de inrichting van retentiegebieden met een oppervlak van 350 ha. Uit de achtergronddocumenten blijkt dat de mogelijke uitbreidingslocaties in opdracht van de provincie Fryslân zijn onderzocht. Voor de retentiegebieden wordt aangegeven dat deze in het lage midden van Fryslân of langs de beneden- en middelopen van de beken in Oost-Fryslân worden gezocht.

In het SMB-rapport moeten de oplossingsrichtingen voor de uitbreiding van de boezem en de retentiegebieden globaal verkend worden, zodat op grond hiervan randvoorwaarden voor de toekomstige planuitwerkingen afgeleid kunnen worden.

Voor een globale afweging van boezemuitbreidingsmogelijkheden kan gedacht worden aan het concentreren van berging in één gebied of berging verspreid over de boezem dan wel verspreid over de centrale laaggelegen gebieden. Ook varianten ten aanzien van multifunctionaliteit kunnen kwalitatief afgewogen worden: inrichting puur gericht op waterberging of een combinatie van water, natuur en recreatie.

Bij retentiegebieden kan ook sprake zijn van een reservering voor alleen waterberging of voor waterberging in combinatie met natuur of landbouw. Voor een natuurgebied kan, afhankelijk de aard van de natuur en het hydrologische systeem en andere omstandigheden, een overstroming van het gebied zeer nadelige gevolgen hebben. In bepaalde situaties kan de schade lager zijn bij de aanleg van retentiegebieden in agrarisch gebied. Deze afwegingen moeten in het SMB-rapport aan de orde komen. Op basis van deze beschouwing kunnen in het streekplan randvoorwaarden gepresenteerd worden voor toekomstige concrete projecten.

Dijkversterking

Het is opvallend dat dit onderwerp, dat zich op een veel lager schaalniveau bevindt, wel gedetailleerd in het streekplan wordt vastgelegd. Er zullen reserveringszones langs de dijken worden opgenomen om te voorkomen dat toekomstige dijkversterking wordt belemmerd omdat er in de Nota Ruimte sprake

ke is van vrijwaringszones. Ook zullen voorkeursrichtingen/oplossingen worden aangegeven voor de dijkversterking.

In het SMB-rapport moet de alternatievenuitwerking en vergelijking uitgevoerd worden voor die situaties waarvoor daadwerkelijk voorkeursoplossingen/richtingen in het streekplan worden vastgesteld. Van belang hierbij is dat het detailniveau van de benodigde informatie wordt afgestemd op het detailniveau van het te nemen besluit.

Grootschalige verstedelijkingslocaties

De Commissie is van mening dat voor uitbreidingslocaties waarvoor al m.e.r. is doorlopen, gebruik gemaakt kan worden van de bestaande MER'en. Zij adviseert wel de relevante informatie uit deze MER'en in het SMB-rapport voor het streekplan op te nemen, zodat een volledig beeld geschetst wordt van de milieueffecten van de relevante streekplanonderdelen.

Indien in het streekplan indicatieve woonlocaties en werklocaties of uitbreidingsrichtingen worden vastgelegd, moet het SMB-rapport inzicht geven in de milieuconsequenties van de verschillende alternatieven. Naast het in de notitie Reikwijdte genoemde alternatief voor binnenstedelijke herstructurering en inbreiding, is het ook zinvol locatiealternatieven ten aanzien van de ontsluiting en kwetsbaarheid van het gebied rondom de stad globaal in beeld te brengen. Voor wonen en werken rondom Leeuwarden kunnen bijvoorbeeld noordelijke, westelijke en zuidelijke locaties tegen elkaar afgewogen worden. In de A7-zone kan de mogelijkheid van concentratie van werklocaties rond Heerenveen globaal vergeleken worden met spreiding van werklocaties over de vier hoofdkernen. Met name de relatie met bestaande en toekomstige infrastructuur (al dan geen halte van de Zuiderzeelijn bij Heerenveen-Noord en Drachten-Zuid) dient in de afweging betrokken te worden.

Zuiderzeelijn

De notitie Reikwijdte meldt dat het streekplan niet kaderstellend is voor de Zuiderzeelijn en alternatieven hiervoor niet in het SMB-rapport voor het streekplan onderzocht zullen worden. Voor het bepalen van het exacte tracé van de Zuiderzeelijn wordt een tracébesluit genomen waarvoor een apart MER wordt opgesteld.

De Commissie merkt op dat het voorkeurstracé van de eventueel toekomstige Zuiderzeelijn deels wordt bepaald door de ligging van de halteplaatsen bij de stedelijke centra en deels door bundeling met de A7 en de A32. Omgekeerd heeft de komst van de Zuiderzeelijn ook invloed op de in het streekplan te nemen beleidsbeslissingen ten aanzien van locaties voor wonen en werken. Deze samenhang, voor zover deze relevant is voor de milieuconsequenties van het streekplan, dient in het SMB-rapport voor het streekplan wel aan de orde te komen. Ga hierbij met een gevoeligheidsanalyse in op de effecten van het mogelijk niet doorgaan van de Zuiderzeelijn.

3.2.3

Overige onderwerpen

Windmolenparken

De Commissie merkt op de in de notitie Reikwijdte niet ingegaan wordt op windmolenparken. Het beleid op dit gebied is echter reeds in een apart streekplan vastgelegd: Streekplan Windstreek 2000. De Commissie is van oordeel dat de milieuaspecten in dat streekplan al voldoende aan de orde zijn geweest. In het huidige streekplan is hier dus geen extra aandacht meer voor nodig.

Oppervlakedelfstoffenwinning

De Commissie merkt op dat in de notitie Reikwijdte mogelijkheden voor oppervlakedelfstoffenwinning niet aan de orde komen. Uit overleg met de provincie is gebleken dat in het streekplan mogelijk kaderstellende uitspraken worden gedaan over zandwinning en zoutwinning. Indien daarvan sprake is, zullen in het SMB-rapport de milieueffecten van keuzemogelijkheden in beeld moeten worden gebracht. Voor wat betreft eventuele zandwinning in het IJsselmeer, kan waar relevant aansluiting worden gezocht bij de nota Zand boven Water 2.

Baggerspecieberging

De notitie Reikwijdte gaat niet in op mogelijke baggerspecieverwerkingsactiviteiten in Fryslân. Indien in de planperiode grootschalige bergingslocaties worden voorzien, zullen de milieueffecten van de zoekgebieden en keuzemogelijkheden in het SMB-rapport aan de orde moeten komen.

3.3 Samenhang tussen verschillende activiteiten in een regio.

De Commissie merkt op dat de notitie Reikwijdte bij de selectie van de onderwerpen voor de SMB geen rekening houdt met de samenhang tussen verschillende activiteiten en regio's. Zij is van mening dat deze samenhang in het SMB-rapport voor het streekplan wel centraal zou moeten staan om tot een goede integrale afweging van functies en belangen te kunnen komen. Geef aan waar het streekplan voortbouwt op reeds vastgestelde Regiovisies of andere bestuurlijke afspraken in de regio's en lever in het SMB-rapport waar relevant een milieukundige onderbouwing van deze gemaakte beleidskeuzen. Het streekplan is dan weliswaar niet kaderstellend voor infrastructurele projecten (zie ook §3.2.2 Infrastructuur), maar deze activiteiten zijn wel van invloed op de verdere invulling van het streekplan. De plaats van infrastructuur, woningen en bedrijven worden doorgaans op elkaar afgestemd. Ook het al dan niet doorgaan van de Zuiderzeelijn (zie ook §3.2.2 Zuiderzeelijn) zal effect hebben op de besluitvorming over locaties en activiteiten. Deze effecten zullen dan ook in het SMB-rapport globaal inzichtelijk gemaakt moeten worden, zodat deze meegewogen kunnen worden bij de besluitvorming.

In deze samenhangende analyse dienen dus zowel m.e.r.-plichtige streekplanonderdelen als andere beleidslijnen of activiteiten, in kaart te worden gebracht. Deze andere activiteiten, bijvoorbeeld infrastructurele reserveringen en projecten, kunnen onderwerp zijn van een ander plan, al dan niet vergezeld van een MER of SMB-rapport. In dat geval kan in het SMB-rapport voor beschrijving van deze samenhang geput worden uit eventueel reeds opgestelde MER'en of SMB-rapporten.

Een samenhangende afweging van de plannen is met name relevant voor de twee regio's waar meerdere activiteiten gepland worden: de A7-zone (Sneek, Joure, Heerenveen en Drachten) en de regio Leeuwarden. In het SMB-rapport dient voor de regio's de speelruimte in programma, aantallen en locatiekeuze verkend te worden in relatie tot de andere mogelijke ontwikkelingen. De keuze voor concentratie van verstedelijking betreft een bestuurlijke hoofdlijn die niet meer toegelicht hoeft te worden (zie ook §3.1).

Voor de A7-zone kan naast het streekplanalternatief een alternatief uit te werken waar sprake is van een verdergaande concentratie op de grote kernen (wonen en werken in de A7 zone bijvoorbeeld concentreren bij Heerenveen). Op basis hiervan kan onderbouwd worden wat de milieuvor- en nadelen (m.n. mobiliteit en natuur) zijn van het uiteindelijk te kiezen alternatief. Het SMB-rapport zal in ieder geval een globaal beeld moeten geven van de milieuarargumenten voor of tegen een (zoek)locatie of ontwikkelingsrichting. Ook zal

voor de A7-zone aangegeven moeten worden wat de consequenties voor de plannen zijn indien de Zuiderzeelijn niet door mocht gaan.

Voor de regio Leeuwarden dienen de alternatieven voor stedelijke uitbreidingsrichtingen (inclusief inbreiding) globaal in beeld te worden gebracht, in relatie tot de ontsluitingsmogelijkheden en kwetsbaarheid van het gebied rondom de stad. Hierbij valt ook een uitstralingsalternatief te overwegen waarbij een belangrijk deel van het nieuwe programma in goed op Leeuwarden ontsloten kernen wordt gerealiseerd, zonder het uitgangspunt 'concentratie in en rondom steden' geweld aan te doen.

Indien makkelijk aangetoond kan worden dat deze alternatieven niet milieuvriendelijker zullen uitpakken, dan biedt deze beschouwing een goede onderbouwing van de gemaakte beleidskeuze.

4. TOETSINGSKADER, MILIEUGEVOLGEN EN ALTERNATIEVEN-VERGELIJKING

4.1 Toetsingskader

Het toetsingskader wordt voor een belangrijk deel gevormd door het bestaande beleidskader. Concrete toetsingscriteria kunnen voor een groot deel worden afgeleid van de bestaande beleidsplannen, zoals milieubeleidsplan, waterhuishoudingsplan en provinciale verkeers- en vervoersplan. Het toetsingskader moet gebaseerd zijn op de belangrijkste beleidsdoelstellingen. De criteria dienen in het SMB-rapport zo concreet gedefinieerd te worden dat op basis hiervan getoetst kan worden of de planonderdelen en de alternatieven hiervoor bijdragen dan wel afbreuk doen aan de realisering van de gestelde doelen.

Dit toetsingskader kan in eerste instantie gebruikt worden voor de toetsing in het SMB-rapport van indicatieve of concrete beleidsuitspraken die in het streekplan gedaan zullen worden. Toetsing aan het kader maakt helder of aan de milieucriteria voldaan wordt of niet. Geef in het SMB-rapport expliciet aan om welke beleidsuitspraken het hier gaat. In tweede instantie kan het dienen als toetsingskader voor in de toekomst uit te werken plannen in concrete projecten. Geef ook van deze projecten een duidelijk overzicht.

Het toetsingskader kan per milieuaspect de vorm krijgen van een milieuwaarderingsskaart⁶. Het is zinvol om één of enkele *geïntegreerde* milieuwaardenkaarten te presenteren, waarin de belangrijkste harde criteria zijn opgenomen waaraan toekomstig regionaal en lokaal beleid en plannen getoetst kunnen worden. In onderstaande tabel 4.1, gebaseerd op schema 1 uit de notitie Reikwijdte, wordt een goede aanzet gedaan voor het toetsingskader.

---

⁶ Als voorbeeld kan het kaartmateriaal voor het SMB Streekplan Gelderland dienen.

Tabel 4.1: Toetsingskader en milieueffecten (te bepalen op 3-puntsschaal of 5-puntsschaal):

Milieuaspect	Criterium = effect op:
Bodem	Bodembeschermingsgebieden Grondwaterbeschermingsgebieden Aardkundige waarden Inklinking
Water	Kwetsbare ecohydrologische systemen Regionale waterberging Kwaliteit grond- en oppervlaktewater Waterafvoer Verdroging, vernatting
Natuur	Vogel- en habitatrictlijngebieden Natuurbeschermingswetgebieden ⁷ EHS-gebieden en ecologische verbindingszones Weidevogelgebieden Kritische soorten
Landschap & cultuurhistorie	Archeologische waarden Cultuurhistorische waarden Landschappelijke waarden
Verkeer en vervoer	Belasting wegennet in relatie tot capaciteit, bereikbaarheid, overlast, ontsluiting gebied. Gebruik openbaar vervoer
Woon- & leefomgevingskwaliteit	Geluidscontouren langs (snel)wegen Bestaande knelpunten geluidhinder Stiltegebieden Externe veiligheid (provinciale risicokaart) Luchtkwaliteit (Besluit luchtkwaliteit) Barrièrewerking Bereikbaarheid voorzieningen en recreatieve mogelijkheden Werkgelegenheid

---

⁷ Zie bijlage 3 voor toetsing aan het natuurbeleid.

4.2 Milieugevolgen

In het SMB-rapport moeten de milieugevolgen van de relevante streekplanonderdelen en de alternatieven hiervoor (zie hoofdstuk 3) in kaart worden gebracht. De huidige situatie inclusief autonome ontwikkeling geldt daarbij als referentie. Het toetsingskader (tabel 4.1) geeft een indicatie van de te beschrijving milieueffecten. De Commissie is van mening dat het schema op enkele punten aanvulling of specificatie verdient.

- Het detailniveau van de beschrijving moet aangepast worden aan het detailniveau van het plan en de concreetheid van de beleidsuitspraak. Met name effecten van plannen die niet in een latere procedure uitgewerkt zullen worden, moeten in het SMB-rapport aan de orde komen. De notitie vermeldt dat de effectbepalingen kwalitatief zullen zijn en per milieuaspect zullen leiden tot een score op een 5-puntsschaal (--/-/0/+ / ++). Dit is gezien het strategische karakter van het plan een goede keuze. Voor bepaalde aspecten zal een 3-puntsschaal (-/0/+) voldoende gedetailleerde informatie opleveren. Het is wel belangrijk om bij mogelijke optredende effecten op Vogel- en Habitatrichtlijngebieden te bezien of in het kader van de passende beoordeling niet een meer kwantitatieve beschrijving noodzakelijk is.
- Construeer op basis van alle subcriteria een beknopte lijst van geclusterde criteria of geef een beschouwing over de gewichten.
- In aanvulling op de genoemde aspecten kan er voor gekozen worden om ook een globale inschatting te presenteren van de sociale- en economische afwegingen ten aanzien van het voornemen en de alternatieven. Ook kan een indicatie gegeven worden van de robuustheid en flexibiliteit van de verschillende alternatieven. Hiermee worden de keuzemogelijkheden en hun consequenties voor bestuurders en burgers inzichtelijker gemaakt.

4.3 Alternatievenvergelijking

De in het SMB-rapport te onderzoeken alternatieven zijn in hoofdstuk 3 al benoemd. Het betreft alternatieven per onderwerp - globale dan wel meer concrete alternatievenafwegingen voor recreatieve ontwikkelingen, waterafvoer en wateropvang, dijkversterking en voor woonlocaties en werklocaties (zie §3.2) - en globale integrale afwegingen voor de regio's Leeuwarden en de A7-zone (zie §3.3).

Bij de afweging van alternatieven in het SMB-rapport is het van belang dat de alternatieven op hetzelfde abstractieniveau beschreven worden. Alleen dan is een goede vergelijking gemakkelijk te maken. Indien in het streekplan bijvoorbeeld een concrete locatie wordt aangewezen en de alternatieven ontwikkeld zijn in de vorm van ruimere zoekgebieden waarin zich nog kwetsbare natuurgebieden bevinden, dan dreigt er een ongelijkwaardige vergelijking te ontstaan. Dit kan voorkomen worden door bij de zoekgebieden expliciet aan te geven of bepaalde waarden bij concrete locatieuitwerking ontzien kunnen en moeten worden. Als de vergeleken alternatieven niet exact hetzelfde uitwerkingsniveau hebben, dient de alternatievenvergelijking in ieder geval vergezeld te gaan van een heldere toelichting.

Op basis van de alternatievenvergelijking per onderwerp en de alternatievenafweging voor de A7-zone en de regio Leeuwarden, moeten duidelijke conclusies over het in het streekplan gekozen voorkeursalternatief geformuleerd worden ten aanzien van mogelijke milieuknelpunten en -beperkingen,

de mate van benutting van kansen en de benodigde randvoorwaarden voor verdere ontwikkeling.

5. OVERIGE ADVIEZEN VOOR HET SMB-RAPPORT

- Het verdient aanbeveling om de hoofdtekst van het SMB-rapport beknopt en overzichtelijk te houden en onderbouwingen in bijlagen op te nemen. Daarnaast is het belangrijk om een publieksvriendelijke samenvatting te maken waarin de belangrijkste keuzemogelijkheden en de afweging hiervan helder worden gepresenteerd. Maak hierbij gebruik van een duidelijke overzichtstabel en recent, goed leesbaar kaartmateriaal.
- Het op te stellen toetsingskader zal toegepast worden om sturing te geven aan planuitwerkingen die in de toekomst plaats zullen vinden en te bekijken of deze voldoen aan de randvoorwaarden. Het verdient aanbeveling om in het SMB-rapport aan te geven hoe de effectiviteit van dit toetsingskader geëvalueerd zal worden.
- Het SMB-rapport moet duidelijk maken welke leemten in kennis er zijn ten aanzien van milieuinformatie en welke consequenties deze hebben voor het besluit.

BIJLAGEN

(bijlagen 1 t/m 3)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 februari 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	17 FEB. 2005
nummer :	(11)
dossier :	1503 - 05 / m og
kopie naar :	Ra wt

Commissie voor de milieu-effectrapportage
t.a.v. mevr. van Eck
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm Leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25
www.fryslan.nl
e-mail: provincie@fryslan.nl

provinsje fryslân

Leeuwarden, 3 februari 2005
Verzonden, **03 FEB. 2005**

Ons kenmerk : 587206
Team : Ruimtelijke Plannen
Telefoon : 058-2925576 / Yvonne Kingma
Uw kenmerk :
Bijlage(n) : Kadernota Streekplan Fryslân 2005-2015
notitie Reikwijdte en Detailniveau SMB t.b.v. streekplan
gespreknotitie Ambtelijk Overleg (september 2004)

Onderwerp:
adviesaanvraag Commissie m.e.r. t.b.v. SMB-notitie streekplan

Geachte mevrouw van Eck,

Voor onderdelen van het in voorbereiding zijnde nieuwe streekplan Fryslân 2005-2015 moet momenteel op grond van de Europese richtlijn Strategische Milieubeoordeling een strategische milieubeoordeling (SMB) worden uitgevoerd.

Op 18 januari 2005 heeft de provincie, in samenwerking met het ministerie van VROM, een bijeenkomst georganiseerd voor gemeenten, waterschap en andere betrokken rijksdiensten over inhoud en reikwijdte van de richtlijn en van de uit te voeren strategische milieubeoordeling voor het nieuwe streekplan. Ook uw commissie heeft voor deze bijeenkomst een uitnodiging ontvangen.

Op deze bijeenkomst stond de concept-notitie Reikwijdte en detailniveau van de strategische Milieubeoordeling streekplan Fryslân 2006 centraal. De notitie Reikwijdte en Detailniveau is gebaseerd op de door PS (geamendeerd) vastgestelde Kadernota Streekplan Fryslân 2005-2015 en op inzichten die nadien bij de opstelling van het concept-voorontwerp streekplan nog voren zijn gekomen. De notitie is nog enigszins aangepast naar aanleiding van de tijdens de (voorlichtings)bijeenkomst in januari naar voren gekomen reacties.

Deze notitie wordt medio maart 2005, gelijktijdig met het voorontwerp-streekplan, door ons college van gedeputeerde staten vastgesteld.

Met deze adviesaanvraag ontvangt u hierbij:

- De Kadernota Streekplan Fryslân 2005-2015 inclusief de door PS vastgestelde amendementen (januari/april 2004),
- De notitie Reikwijdte en Detailniveau t.b.v. Strategische Milieubeoordeling Streekplan Fryslân 2006
- De gespreksnotitie Ambtelijk Overleg met de Friese gemeenten (september 2004)

Voor de in de bijgevoegde notitie aangegeven onderwerpen zal een milieueffectrapport worden opgesteld. Het milieuraapport zal een onderdeel vormen van het ontwerp-streekplan zoals dat naar verwachting in november 2005 de formele inspraakronde in zal gaan.

Thans verzoek ik de commissie m.e.r. ons college vóór 15 maart te adviseren over de bijgevoegde notitie Reikwijdte en Detailniveau Strategische Milieubeoordeling voor het nieuwe streekplan voor Fryslân 2006 als basis voor het op te stellen milieuraapport. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met dhr. Hoepman (projectleider streekplan, 058-2925118) of mevr. Kingma (058-2925576).

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,
namens hen,

drs. M.H.J. Stijnen
Teamleider Ruimtelijke Plannen.

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: provincie Fryslân

Bevoegd gezag: provincie Fryslân

Besluit: vaststelling van het streekplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C00.6

Activiteit: In het streekplan voor de provincie Fryslân worden hoofdlijnen van het ruimtelijke beleid vastgelegd en indicatieve en concrete locaties aangewezen voor wonen, werken, recreatieve ontwikkelingen, waterafvoer en wateropvang, en dijkversterking.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag reikwijdte SMB: 3 februari 2005

Advies reikwijdte SMB uitgebracht: 29 maart 2005

Bijzonderheden: Dit advies van de Commissie bestaat uit een reactie op de notitie Reikwijdte en Detailniveau die de provincie Fryslân heeft opgesteld ten behoeve van de strategische milieubeoordeling (SMB) voor het streekplan Fryslân 2006. De Commissie heeft de volgende hoofdpunten voor het SMB-rapport benoemd: 1) De effectbeschrijving van streekplanalternatieven moet plaats vinden aan de hand van een op te stellen toetsingskader met concrete milieucriteria, dat in de toekomst tevens gebruikt kan worden voor toetsing van latere planuitwerkingen. 2) Het streekplan dient getoetst te worden aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. 3) Het detailniveau van de effectbeschrijving en de alternatievenuitwerking dient afgestemd te worden op het detailniveau van de beleidsbeslissing in het streekplan. 4) Naast alternatieven voor de verschillende onderwerpen (wonen, werken, recreatie, etc.) moeten ook samenhangende alternatieven voor de regio's Leeuwarden en de A7-zone ontwikkeld en afgewogen worden. 5) Neem een publieksvriendelijke samenvatting op met goed leesbaar kaartmateriaal en overzichtstabellen om de voorliggende keuzemogelijkheden en de milieuconsequenties hiervan simpel en helder in beeld te brengen.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. F.P.T. van de Coevering

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. R.H.J. Mooren

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. B.C. Rademaker

BIJLAGE 3

TOETSING AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET EN HET STRUCTUURSCHEMA GROENE RUIMTE

Gebiedsbescherming op grond van de nieuwe Natuurbeschermingswet⁸

De gebiedsbescherming zal waarschijnlijk vanaf medio 2005 primair geregeld zijn in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Voor projecten die gevolgen kunnen hebben voor richtlijngebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) of voor beschermde natuurmonumenten dient vanaf dan een vergunning te worden aangevraagd bij de provincie die verantwoordelijk is voor het desbetreffende natuurgebied.

Beschermde natuurmonumenten zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10 Nbw, en richtlijngebieden zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10a Nbw.

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor een beschermd natuurmonument - dit kan ook op grond van externe werking - dan dienen de aspecten zoals genoemd in artikel 16, derde lid, Nbw in de aanvraag besproken te worden:

1. Kan het project significante gevolgen hebben voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren of planten in dat beschermde natuurmonument. Zo ja:
2. Kan met zekerheid worden vastgesteld dat de handelingen voortvloeiend uit het project de natuurlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument niet aantasten? Zo niet,
3. Zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang die noodzaken tot het verlenen van de vergunning?

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied – ook eventueel op grond van externe werking - dan dient de volgende informatie, op grond van artikel 19a en volgende Nbw, beschikbaar te komen.

1. Welke instandhoudingsdoelstellingen gelden voor het desbetreffende richtlijngebied? Op grond van welke natuurlijke habitats (bijlage 1 van de Habitatrichtlijn), welke beschermde soorten (bijlage 2 Habitatrichtlijn) of welke vanwege de Vogelrichtlijn beschermde soorten heeft het gebied zich gekwalificeerd als speciale beschermingszone?
2. Kan op grond van het plan, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten verslechteren of kan het een verstoring effect hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen? Kan de activiteit de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied aantasten?
3. De milieugevolgen van de voorgenomen activiteiten voor het richtlijngebied moeten beschreven worden gelet op de instandhoudingsdoelstelling.
4. Kan er sprake zijn van significante gevolgen met betrekking tot de in dat richtlijngebied beschermde habitats en/of soorten ten gevolge van de voorgenomen activiteit afzonderlijk of in samenhang met andere plannen

---

⁸ Voor een korte toelichting: www.minlnv.nl/natura2000. Voor de gehele tekst en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

of projecten (cumulatie)? Zo ja (ook bij redelijke twijfel), dan moet er een passende beoordeling worden gemaakt.

5. Indien er een passende beoordeling gemaakt moet worden, dan kan deze in het SMB-rapport worden opgenomen.
6. Men dient zich ervan te verzekeren, op grond van de passende beoordeling, dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast.
7. Wanneer de passende beoordeling leidt tot de conclusie dat er, ondanks mitigerende maatregelen, sprake kan zijn van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied, dan dient er aan de volgende aspecten aandacht besteed te worden:
  - zijn er alternatieve oplossingen (met inbegrip van mitigerende maatregelen), waardoor er geen significante gevolgen voor het beschermde gebied optreden,
  - of zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
  - indien het project toch in of nabij een beschermd gebied moet plaatsvinden om dwingende redenen van groot openbaar belang en mitigerende maatregelen onvoldoende oplossing zullen bieden voor de mogelijke significante gevolgen, welke compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Gebiedsbescherming volgens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR)

Indien de EHS wordt beïnvloed door het voorgenomen plan of de alternatieven, zal duidelijk moeten worden of er sprake is van bruto of netto EHS. Bruto EHS is nog niet begrensd en netto EHS is al wel begrensd. De provincie is verantwoordelijk voor de begrenzing.

In het kader van het SGR moeten de volgende stappen doorlopen worden:

1. Welke belangrijke gevolgen kunnen er optreden voor de te behouden kenmerken en waarden binnen en in de nabijheid van dit gebied?
2. Zijn er reële alternatieven?
3. Is er sprake van redenen van groot openbaar belang die deze aantasting rechtvaardigt?
4. Indien dat het geval is, welke compensatie wordt dan geboden voor het verloren gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden?

Advies over de reikwijdte van de strategische milieubeoordeling Streekplan Fryslân 2006

De provincie Fryslân bereidt momenteel het nieuwe streekplan Fryslân voor. In dit streekplan worden hoofdlijnen van het ruimtelijke beleid vastgelegd en indicatieve en concrete locaties aangewezen voor wonen, werken, recreatieve ontwikkelingen, waterafvoer en wateropvang, en dijkversterking. Ten behoeve van de vaststelling van het streekplan zal een strategische milieubeoordeling (SMB) uitgevoerd worden. In dit advies geeft de Commissie adviezen over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen SMB-rapport.

ISBN 90-421-1513-0